

LIETUVI KATALIK MOKSLO AKADEMIJOS
VEIKIMO IR DARB APŽVALGA
(1954-1965).

1. L. K. M. Akademijos atk rimas t r emtyje

L. K. M. Akademi ja, steigta Lietuvoje 1922 metais ir veikusi iki 1940 m., buvo sub rusi žym skai i Lietuvos katalik intelektual . Per 17 su viršum met , vis pl sdama ir intensyvindama savo veikl , ji buvo išaugusi vert d mesio institucij ir už musi stiprias pozicijas nepriklausomos Lietuvos mokslinio darbo b aruose. Okupavus rusams Lietuv , L. K. M. Akademi ja 1940 met rudeni buvo komunistin s valdžios uždaryta. Ji nebegal jo prad ti veikti n vokiškosios okupacijos metu.

Karo vykiai ir antroji bolševik okupacija išblošk dal Aka demijos nari Vakarus. ia atkuriant lietuviškas institucijas, organizacijas ir mokyklas, buvo iškelta mintis atgaivinti ir L. K. M. Akademij . Pirmas, kuris ši mint kl ir skatino j realizuoti, buvo Lietuvos atstovas Paryžiuje St. Ba kis. Jis, 1952.VI.5 d. išsiuntin toj J. E. vysk. V. Brizgiui, prel. M. Krupavi iui, prel. L. Tulabai, prof. dr. K. Pakštui, prof. J. Brazai iui, prof. dr. Z. Ivinskiui, prof. dr. A. Maceinai, prof. dr. Vl. Viliamui ir prof. dr. J. Griniui (XI.15 d.) *Pro memorijoj*, d st L. K. M. Akademijos atgaivinimo reikal . Atgaivinta Akademi ja, jo manymu, b si s vienas didžiausi lietuvi katalik t r emtyje vyki , ji apjungianti katalikus intelektualus vien samb r . 1954.VI.26 d. dr. St. Ba kis v l raš J. E. vysk. V. Padolskiui Rom ir ragino daryti žygi Akademijai atgaivinti arba steigti Lietuvi Katalik Universitet t r emtyje.

Ši paskat takoje 1954.XII.30 d. J. E. vysk. V. Padolskio vadovaujama iniciatori grup (prel. L. Tulaba, prof. dr. Z. Ivinskis, prof. dr. A. Liuima, S.J., kun. dr. J. Sakevi ius, M. I. C., kun. dr. J. Vaišnora, M. I. C., kun. dr. St. Matulis, M. I. C., kun. dr. K. R klaitis, M. I. C., kun. dr. V. Bal i nas, kun. dr. V. Kazlauskas ir kun. dr. J. Petraitis), susirinkusi šv. Kazimiero lietuvi kole gijoje, Romoje, apsvart L. K. M. Akademijos reikal ir nutar imtis žygi neteis tai Lietuvoje bolševikin s okupacin s valdžios uždaryt L. K. M. Akademij atgaivinti pagal t r emties s lygas

pritaikytus status. Tam tikslui buvo sudaryta Reorganizacin komisija, susidedanti iš J. E. vysk. V. Padolskio, prof. dr. J. Ereto (buvusio Lietuvoje 1940 m. Akademijos vicepirmininko), prof. dr. Z. Ivinskio (buvusio Lietuvoje 1940 m. Akademijos sekretoriaus), prof. dr. A. Liuimos, S. J., ir kun. dr. J. Vaišnoros, M. I. C.

Reorganizacin komisija tuojau m si darbo. Ji 1955.11.16 d. Romoje pasiraš L. K. M. Akademijos atk rimo akt ir paskelb lietuviškoj laisvojo pasaulio spaudoj atsišaukim , kviesdama visus nepriklausomoje Lietuvoje buvusius jos narius susitelkti atkurtos Akademijos šeimon. Komisija pritaik tremties s lygoms Akademijos status (j projekt pareng kun. dr. J. Vaišnora), kuriais buvo sudaryta galimyb visuose laisvojo pasaulio kraštuose, kur tik yra lietuvi intelektual , organizuotis L. K. M. Akademijos židinius. Prel. Pr. Juras, padr sindamas Reorganizacin s komisijos užsimojim , atsiunt 1955.V. 14 d. Akademijai 50 dol. auk . Tai buvo pirmos Akademijos veiklai prad ti l šos. Reorganizacinei komisijai pirmininkavo J. E. vysk. V. Padolskis, sekretoriaus pareigas jo kun. dr. prof. A. Liuima, S.J. Komisija savo veikimo 1954.XII.30-1956.IV.13 d. laikotarpyje padar 7 pos džius, sudar iš atsiliepusi L. K. M. Akademijos atk rimo reikalu paskelbt atsišaukim Akademijos nari s raš , pareng rinkim taisykles ir praved korespondenciniu b du Centro Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimus. Balsavimo vokai 86 nariams buvo išsi sti 1956.1.19 d. Pabalsuoti termino paskutin diena nustatyta 11.29. Balsavime dalyvavo 78 nariai; vienas balsas buvo negaliojantis, nes gautas po nustatyto termino. Išrinktoji Centro Valdyba susirinko pirmo pos džio 1956.IV. 13 d. šv. Kazimiero kolegijoj, Romoje.

2. Pirmosios Centro Valdybos kadencija

(1956.IV. 13-1959.X. 21).

Visuotiniame korespondenciniame L. K. M. Akademijos nari susirinkime išrinktoji Centro Valdyba 1956.IV. 13 d. pos dyje pasiskirst pareigomis taip: pirmininkas — J. E. vysk. V. Padolskis, vicepirmininkas mokslo reikalams — prof. dr. Z. Ivinskis, vicepirmininkas administraciniam reikalams — kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C., įždininkas — prel. L. Tulaba, sekretorius — prof. dr. A. Liuima, S.J., ir archyvaras — kun. dr. V. Bal i nas.

Vienas iš pirm j Centro Valdybos r pes i buvo teisinti atkurt j Akademij . Kadangi Centro Valdybos b stin buvo

parinkta Roma, tai Akademij reik jo registruoti Italijos valdžios staigose. Kun. dr. J. Zeliauskas, S.D.B., išvert Akademijos status ital kalbon ir jie buvo 1956.X.9 d. teikti policijai, o X.28 d. Italijos vidaus reikal ministeriui, Ministeri kabineto kult rinei sekcijai, Romos prefekt rai ir Kvest rai, pranešant taip pat Akademijs Centro Valdybos s stat bei jos b stin s adres .

Antras r pestis buvo didinti Akademijos nari šeim . Jau 1955 m. vasar kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C., Reorganizacin s komisijos agaliotas, lankydamasis Chicagoj, tar si su Chicagos Mokslini studij klubu d l jo sijungimo L. K. M. Akademij . Klubo pirmininkui P. Maldeikiui 1956.II.26 d. raštu pranešus, kad Mokslini studij klubas su savo 10 nari sutinka sijungti Akademij , Centro Valdyba X.17 d. patvirtino jo sijungim . Nuo to laiko Chicagos Mokslini Studij klubas tapo L. K. M. Akademijs židiniu ir iki šiol gražiai vysto savo veikl .

Pagaliau sek kit Akademijos uždavinii vykdymas. 1956.X. 17 d. pos dyje Centro Valdyba apsvarst Akademijos Metraš io leidim , paved kun. dr. V. Bal i nui parengti Centro Valdybos kadencijai veikimo plan ir direktyvas židiniams, sudar komisij iš prof. dr. Z. Ivinskio, prel. dr. L. Tulabos ir kun. dr. J. Vaišnoros IV-tam Akademijos suvažiavimui ruošti. Šis Centro Valdybos užsimojimas, pareikalav s daug pastang ir darbo, buvo vykdytas. 1957 m. spalio m n. 2-4 d. Romon suvažiavo gražus skai ius L. K. M. Akademijos nari ir sve i , besidomin i mokslo klausimais. Suvažiavime buvo skaityta 8 paskaitos iš vairi mokslo šak . Pasig r tinai pavykusi suvažiavimu Akademia rod sugebanti pateisinti savo egzistencij ir tremtyje. Šio savažiavimo išsam eigos aprašym ži r k *Suvažiavimo Darb* IV tome 285-302 psl.

1958 met vasar , lankydamiesi J. A. Valstyb se ir Kanadoj, Akademijos pirmininkas J. E. vysk. V. Padolskis, vicepirmininkas kun. dr. J. Vaišnora ir archyvaras kun. dr. V. Bal i nas panau dojo prog populiarinti Akademijos mint , supažindinti lietuvius katalikus intelektualus su Akademijos problemomis, darbo planais bei užsimojimais, k l l š telkimo klausim .

Akademija m si darb tose srityse, kuriose Lietuvoje buvo išvariusi gili vag . Ji prad jo ir mokslini knyg leidim . Pir masis L. K. M. Akademijos leidinys tremtyje (Lietuvoje Akademia išleido 4 veikalus) pasirod 1958 m. ruden . Tai buvo kun. dr. J. Vaišnoros, M.I.C., stambi knyga *Marijos garbinimas Lietuvoje*. Centro Valdybos iniciatyva buvo surengta mokslinio pob džio vieš paskait : 1958 m. rugs jo 12 d. Marijaloginiame tarptautiniame kongrese Liurde kun. dr. J. Vaišnora skait paskait tema : *Momentum apparitionis B. V. Mariae in Šiluva ad*

restaurandam fidem catholicam in Lituania saec. XVI, vysk. V. Padolskis — *Devotiones peculiaries Marianae*, rugs jo 15 d. kun. dr. V. Balinas — *De consecratione Mariali et vita Mariali*, rugs jo 16 d. kun. dr. Pr. Brazys, M.I.C. — *De missione sanctuarii Liurdensi*.

1958 m. lapkri io 30 d. Popiežiškame Gregorianumo universitete Romoje prof. dr. J. Eretas skait vieš paskait tema : *Il cammino d'l pensiero di Vlasimir Solovjov verso l'Occidente*. T met pabaigoj Centro Valdyba nustat V-tojo Akademijos suvažiavimo dat ir viet bei apsvarst jo program ir organizavimo b dus. Gruodžio m n. 1 d. Centro Valdybos pos dyje buvo sudaryta speciali komisija iš prof. dr. Z. Ivinskio, prel. dr. L. Tulabos ir kun. dr. J. Vaišnoros, M.I.C., kuriai buvo pavesta nustatyti bendr j suvažiavimo tem ir taip pat sekcijoms paskait temas. V liau šis uždavins buvo perduotas atlikti ikagos L. K. M. Akademijos židinio vadovybei. Savo kadencijos metu Centro Valdyba padar 14 pos dži , paraš ir išsiunt 142 laiškus ir du aplinkraš iut, gavo 59 laiškus ir 4 telegramas.

3. Antrosios Centro Valdybos kadencija (1959.X.21-1962.IX.24)

Naujai perrinktoji Centro Valdyba susirinko pos džio 1959.X. 21 d. ir pasiskirst pareigomis taip : pirmininkas — kun. prof. dr. A. Liuima, S.J., I vicepirmininkas — prof. dr. Z. Ivinskis, II vicepirmininkas — kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C., sekretorius — kun. dr. V. Balinas, išdininkas — kun. dr. Pr. Brazys, M.I.C., archyvaras — prel. dr. L. Tulaba, reikal ved ju pakviestas kun. R. Krasauskas. J. E. vysk. V. Padolskis, pirmininkav s Reorganizacinei komisijai ir pirmoj Centro Valdybos kadencijoj šiuose rinkimuose nebekandidatavo valdyb . Naujasis Centro Valdybos pirmininkas prof. dr. A. Liuima, S.J. pareišk nuoširdži pad k J. E. vysk. V. Padolskiui už atlikt siunkiose s lygose reikšming darb atkuriant ir tris metus vadovaujant L. K. M. Akademijai.

Naujoji Centro Valdyba m si intensyviau telkti medžiag Akademijos Metraš iui. Jo išleidimui prel. Ign. Valaninas paskyr 700 dol. *Suvažiavimo Darb* IV tom redaguoti pakviestas prof. dr. A. Liuima, S.J. Jis paruoš leidin spaudai ir atidav spaustuvei 1961 m. pavasar . Birželio m n. *Suvažiavimo Darb* IV tomas jau buvo atspausdintas ir išsiuntin tas nariams, kurie Akademijos leidinius gauna papiginta kaina.

Akademija r pinosi atžym ti mokslininko titulu savo narius, nusipelnčius mokslo srityje. Teis suteikti naujiems kandidatams nario mokslininko titul priklauso jau turintiems ši titul nariams. Pasinaudodami šia teise, L. K. M. Akademijos nariai mokslininkai 1959 m. gruodžio m n. 27 d. savo visuotiniame korespondenciniame susirinkime pak l narius mokslininkus prof. Julijon Gravrogk , prof. dr. J. Grini , prof. dr. A. Liuim , S. J., prof. dr. A. Sal , o Akademijos garb s nariu pak l prel. Pr. Jur . 1961.VII.27 d. Akademijos nariai mokslininkai savo visuotiniame korespondenciniame susirinkime, vertin nuopelnus mokslo srityje, nario mokslininko titul suteik prof. kun. St. Ylai, prof. dr. A. Maceinai, prof. dr. J. Pik nui, prof. dr. P. Rabikauskui, S.J., ir prof. S. Sužied liui, o garb s nario titul — kun. klebonui Juozapui Karaliui. Penktojo L. K. M. Akademijos suvažiavimo metu garb s nario titulas dalyvi buvo suteiktas inž. A. Rudžiui.

1960.V.19 d. prie L. K. M. Akademijos steigta Istorijos Moksł sekcija. Jai priklauso Romoje gyven ir Lietuvos istorijos srityje dirb L. K. M. Akademijos nariai: kun. dr. J. Bi i nas, kun. dr. V. Gidži nas, O.F.M. (1961 m. gr žo J.A.V.), prof. dr. Z. Ivinskis (dabar profesoriauj s Bonnos universitete), kun. dr. P. Jatulis, kun. lic. R. Krasauskas, kun. dr. St. Matulis, M.I.C. (1961 išvyk s London), kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J., ir kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. Steigiamajame sekcijos susirinkime 1960.V.19 d. buvo išrinkta sekcijos valdyba : pirmininku prof. dr. Z. Ivinskis, sekretoriumi ir išdininku kun. dr. J. Bi i nas ir archyvaru kun. dr. P. Jatulis. Po dviej met , t.y. 1962.V.28 d. sekcijos valdyba buvo perrinkta ir pareigomis pasiskirst taip : pirmininkas — prof. dr. Z. Ivinskis, sekretorius-iždininkas — kun. R. Krasauskas, archyvaras — kun. dr. P. Jatulis. Dabar sekcijai vadovauja 1965.III.5 d. išrinkta sekcijos valdyba: pirmininkas kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J., sekretorius-iždininkas kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C., ir archyvaras mons. dr. P. Jatulis. sekcij 1965.III.5 d. priimti du nauji nariai: kun. prof. St. Yla ir mons. dr. Z. Ignatavi ius.

Sekcija per šešis veikimo metus yra padariusi 19 pos dži , kuriuose jos nariai skait šias paskaitas :

1. 1960.V.19 d. kun. dr. P. Jatulis : *Kardinolo Jurgio Radvilo pirmoji kelion Italijon 1575 m.*
2. 1960.VI. 16 d. kun. dr. V. Gidži nas, O.F.M. : *Jurgis Ambroziejus Pabr ža.*
3. 1960.X. 10 d. kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J. : *Pašiauš s j zuit kolegija.*

4. 1961.1.21 d. kun. dr. P. Jatulis : *Keli bruožai iš popiežiškos seminarijos veiklos Vilniuje.*
 5. 1961.IV.20 d. prof. dr. Z. Ivinskis : *Adolfo Šapokos darbai Lietuvos istorijos srityje.*
 6. 1961. XI. 14 d. kun. dr. J. Bi i nas : *Kai kurie svarbesnieji asmens prieš j zuitams atvykstant i Vilni : vysk. V. Protasevi ius, Augustinas Rotundas, Petras Roizijus ir kiti.*
 7. 1961.XII.20 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Pastangos vesti Marijos Nekalto Prasid jimo riteri ordin , Lenkijoje-Lietuvoje.*
 8. 1962.IV. 11 d. kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J. : *J - zuitas Patras Skarga.*
 9. 1962.V.28 d. kun. dr. P. Jatulis : *Lietuvos istorijos medžiaga Italijos archyvuose ir J. A. V. bibliotekose.*
 10. 1962.XII.6 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Lietuvos istorijos klausimai J. A. Valstyb se (pranešimas),*
 11. 1963.H.7 d. kun. R. Krasauskas : *Istorinis žvilgsnis Žagar , ir ten garbinam Barbor Žagariet -Umiastauskait ,*
 12. 1963.11.28 d. kun. dr. J. Bi i nas: *Apaštai Sosto ir j zuit bandymas kurdinti T vus j zuitus Lietuvoje.*
 13. 1963.III.28 d. kun. dr. P. Jatulis : *Tridento susirinkimo nuostat vykdymas Lietuvoje.*
 14. 1963.IV.26 d. kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J. : *Iš j zuit teatro Lietuvos istorijos.*
 15. 1963.V.30 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Dvasiškija 1836 met sukilime.*
 16. 1963.X.16 d. prof. dr. Z. Ivinskis: *Vokie i išleistieji šaltiniai ir tyrin jimai Lietuvos istorijos srityje po antrojo pasaulinio karo.*
 17. 1965.III.5 d. kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J. : *Stanislovas Varševickis Vilniuje.*
 18. 1965.M.30 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Rokitai Lietuvoje ir marai.*
 19. 1965.V.5 d. kun. prof. St. Yla : *Kiek Šiluv paliet 4 protestantizmo bangos.*
 20. 1965.VI. 12 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Kunigaikštien s Magdalenos Radvilien s atmin iai.*
- Be to sekcija sureng Romos lietuviškajai visuomenei 3 viešus min jimus, kuriuose paskaitas skait :
1. 1960.X.16 d. prof. dr. Z. Ivinskis : *Lietuva ir Žalgirio kautyni laim jimas.*
 2. 1961.IV.23 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Lietuvos tautinio atgimimo pradininkas Petras Kriau i nas.*
 3. 1962.XII. 16 d. kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C. : *Poetas vyskupo soste (vysk. A. Baranausko 60 met nuo jo mirties sukakties progą).*

Žymiausias šios Centro Valdybos kadencijos metu nuveiktas darbas yra V-tasis L. K. M. Akademijos suvažiavimas, vyk s 1961 m. rugs jo m n. 1-3 dienomis Chicagoje. Vis suvažiavimo paruošimo ir pravedimo darb atliko Centro Valdybos pavestas L. K. M. Akademijos Chicago s židiny s, vadovaujamas P. Maldeikio. Suvažiavimo programoje buvo 23 paskaitos bei pranešimai. Suvažiavimas tur jo 7 sekcijas. Kiekybe ir kokybe jis buvo imponuojantis ; atidaromajame pos dyje buvo apie 400 dalyvi , o baigiamajame — apie 800. Akademijos garb s nariai: prel. Pr. Juras ir inž. A. Rudis, apmok dami kelion s išlaidas l ktuvu iš Europos J. A. V., galino prof. dr. Z. Ivinsk ir prof. dr. J. Eret dalyvauti Chicago s suvažiavime ir skaityti jame paskaitas, o garb s narys kun. klebonas Juozas Karalius tapo *Suvažiavimo Darb V* tomo mecenatu, paaukodamas jo išleidimui 3000 dol. Pla iau apie Akademijos suvažiavim Chicagoje ži r k A. Baltinio straipsn : *Lietuvi Katalik Mokslo Akademijos suvažiavimas Chicagoje (Aidai, 1961 m. 8 nr., 346-350 psl.)* ; dr. J. Griniaus pastabas : *L. K. M. Akademijos penktasis suvažiavimas iš perspektyvos (Aidai, 1961 m. 10 nr., 452-454 psl.)* ir eslovo Grincevi iaus *Penktojo L. K. M. Akademijos Suvažiavimo darb eiga, (Suvažiavimo Darbai V, 1964, 600-619 psl.)*.

Trij met laikotarpyje ši Centro Valdyba padar 13 pos dži , kuriuose planavo, svarst ir sprend organizacinius ir mokslinius Akademijos reikalus, r pinosi nari prieaugliu ir židini organizavimu. 1962 m. birželio m n. Akademijos nari s raše buvo : 3 garb s nariai, 12 nari mokslinink ir 115 nari , taigi viso 130)

4. Tre iosios Centro Val dybos kadencija (1962.IX.24-1965.VI)

1962 m. rugs jo 24 d. korespondenciniu b du naujai išrinkta Centro Valdyba, susirinkusi pos džio XI.11 ir XI.15 dienomis, pasiskirst pareigomis sekan iai: pirmininkas — kun. prof. dr. A. Liuima, S.J., I vicepirmininkas — prof. dr. Z. Ivinskis, II vicepirmininkas — kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C., sekretorius — kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J., išdininkas — kun. dr. Pr. Brazys, M.I.C., archyvaras — kun. dr. V. Bal i nas. Kaip Istorijos Moksł sekcijos atstovas Centro Valdyb jo kun. dr. P. Jatulis, o reikal ved ju v l pakviestas kun. R. Krasauskas.

Naujoji Valdyba m si užbaigti tvarkyti Akademijos stat reikal . Ji pasirinko perredaguotus ir 1962.VI.7 d. visuotiniame korespondenciniame nari susirinkime priimtus pataisytus status atspausdinti spaustuv je ir išsiuntin ti Akademijos nariams.

Savo pos džiuose Valdyba svarst VI-jo Akademijos suvažiavimo klausim . Buvo paruošta ir patvirtinta Suvažiavimui ruošti nuostatai, apsvarstyta bendroji suvažiavimo tema, numatyti ir pakviesti sekcij pirmininkai. Visais tais reikalais Centro Valdybos pirmininkas kun. dr. prof. A. Liuima, S.J., ir ypa sekretorius kun. prof. dr. P. Rabikauskas, S.J., ved gyv susirašini j im su Akademijos nariais, sekcij pirmininkais ir židini vadovyb mis. VI-tasis Akademijos suvažiavimas suplanuotas šaukti 1964 m. rugs jo m n. 5-7 dienomis New Yorke, Fordhamo universitete. Suvažiavimo bendra tema parinkta: *Mokslas tarp krikščionybės ir materializmo*. Suvažiavimo program sudar : atidarymo — vadin prof. dr. J. Navicko paskaita : *Vertybi prasm materializmo akivaizdoje*, 9 sekcij (Literat ros ir kalbos mokslo, Filosofijos, Medicinos moksl , Politini ir socialini moksl , Tiksl i j ir gamtos moksl , Teis s mokslo, Istorijos moksl , Teologijos, Pedagogikos ir psichologijos) pos dži paskaitos bei pranešimai ir suvažiavimo užbaigimo bei spaudos draudimo 100 met sukaties paskaita *Lietuvi tautos kova d I raid s*, skaityta prof. S. Sužied lio.

Technin suvažiavimo dalis buvo pavesta atlikti New Yorko L. K. M. Akademijos židiniui. Tam tikslui New Yorko židins sudar Suvažiavimui Ruošti Komitet , susidedant iš : kun. prof. dr. VI. Jeskevi iaus, S.J., prof. dr. A. Vasio, prel. J. Balk no ir kun. dr. V. Gidži no, O.F.M., kuris uoliai m si organizavimo darbo. VI-tasis Akademijos suvažiavimas sušauktas 1964 m. rugs jo m n. 5-7 d. New Yorke, Fordhamo universitete, pra jo darbingoj ir pakilioj nuotaikoj ir laikytinas gražiai pavykusi. Buvo skaityta 22 paskaitos bei pranešimai, jame dalyvavo 217 asmen : 66 Akademijos nariai ir 151 sve ias. Suvažiavimo mecenatai buvo Aleksandra ir Juozas Kazickai, globoj suvažiavim ir paaukoj jo reikalams 2500 dol. VI-tasis suvažiavimas yra vienas žymiausi Akademijos veiklos vyki treciojoj Centro Valdybos kadencijoj.

Ypating r pest Centro Valdyba parod nauj židini steigimui. T pastang d ka 1962.XII.15 d. steigtas L.K.M. Akademijos židins New Yorke. Židinio pirmininku išrinktas prof. dr. VI. Jeskevi ius, S.J., vicepirmininku — kun. dr. V. Gidži nas, O.F.M., ir sekretoriumi — prof. dr. A. Vasys. Tuo pa iu laiku buvo ruošiama dirva Naujosios Anglijos židiniui. Jo steigimu r - pintis Centro Valdyba papraš ir galiojo dr. J. Girmi , kuris 1963 m. geguž s m n. buvo sukviet s Putnam intelektual grup aptarti židinio steigimo klausim , o lapkri io 17 d. sušauktas steigiamasis susirinkimas ir steigtas Naujosios Anglijos židinsys. Židiniui vadovauti išrinkti pirmininku prof. dr. J. L. Navickas, o valdybos

nariais : dr. Br. Baškys, kun. dr. A. Jurgelaitis, O.P., prof. V. Marijošius ir dr. V. Vaitkus.

Ketvirtasis Akademijos židinys steigtas 1964.II.9 d. Detroite. Židinio pirmininku išrinktas prof. dr. J. Pik nas. Centro Valdyba IV. 17 d. pos dyje patvirtino Detroito židinio steigim ir jo vadovyb .

Penktasis Akademijos židinys steigtas Montrealyje, Kanadoje. 1964.V.22 d. Jam vadovauja : kun. dr. F. Jucevi ius. Centro Valdybos nario mons. dr. V. Bal i no, esan io Amerikoje, r pes iu Akademijos židini tinklas pl t si toliau. 1964 m. gruodžio m n. 16 d. steigtas naujas židinys Toronte. Šiam židiniui vadovauja dr. J. Sungaila, židiniui priklauso 9 nariai.

Jauniausias L. K. M. Akademijos židinys yra Daytono, steigtas 1965.1.24 d. prof. dr. V. Bieliausko ir kun. dr. T. Narbuto iniciatyva. Židinio vadovyb sudaryta iš ši asmen : pirmininkas prof. dr. V. Bieliauskas, vicepirmininkas dr. Z. Pr sas ir sekretorius kun. dr. T. Narbutas. Židinio steigim ir vadovyb Centro valdyba patvirtino savo pos dyje 1965.VI. 14 d. Šiam židiniui prilauso 10 nari .

Paskutini trij met laikotarpyje Akademijos šeima padid jo 62 naujais nariais. Nario mokslininko titulas 1964.VI.27 d. buvo suteiktas dr. A. Damušiu, dr. J. Girniui ir dr. A. Sennui. Šiuo metu Akademijai priklauso 190 nari ; iš j 15 yra nariai mokslininkai ir 3 garb s nariai. Šios kadencijos metu Centro Valdyba padar 13 pos dži .

Akademija praturt jo dar viena institucija. 1965.VI.14 d. Romoje kurtas L. K. M. Akademijos Istorijos ir Religin s Kult ros Lietuvi Institutas, trumpai vadinamas Lietuvi Institutu. Šio instituto steigimo mintis iškilo prieš dvejus metus. Šio sumanymo iniciatoriai yra Akademijos nariai : mons. Klemensas Razminas, kun. dr. P. Jatulis ir kun. R. Krasauskas. Centro Valdyba savo 1963.IV.27 d. pos dyje apsvarst ir pri m instituto steigimo mint ir išrinko trij nari : prof. dr. P. Rabikausko, S.J., kun. dr. J. Vaišnoros M.I.C., kun. dr. P. Jatulio komisij paruošti instituto statut . Komisijos paruoštas statutas buvo eil je Centro Valdybos pos dži apsvarstytytas ir 1965.VI. 14 d. priimtas ir patvirtintas. Tame pos dyje buvo taip pat paskirta instituto vadovyb : direktorius kun. R. Krasauskas, sekretorius istorijos skyriui mons. dr. P. Jatulis, sekretorius religin s kult ros skyriui mons. Kl. Razminas. Instituto b stin ir adresas yra : Via Antonello da Messina 36 int. 3, Roma 10, Italia.

Instituto tikslas, nusakytas statute, yra « tyrin ti Lietuvos istorijos ir religin s kult ros klausimus, telkti tam reikaling

medžiag ir skleisti lietuvišk katalikišk kult r lietuvi ir kita-
tau i tarpe». Šiam tikslui atsiekti institutas : vykdo mokslini-
nius tyrin jimus pagal nustatyt plan , renka istorin ir kitoki
medžiag , telkia knygas, mikrofilmas, fotografijas, užrašus, kvie ia
susirinkimus, konferencijas, pasitarimus, min jimus, ruošia paskai-
tas, leidžia bei r pinasi leisti mokslo veikalus, knygas, broši ras,
žurnalus, biuletenius, skatina mokslines studijas, bendradarbiauja
ir palaiko ryšius su panašiomis kitomis mokslin mis institucijomis,
telkia l šas bei priemones, reikalingas savo uždaviniams vyk-
dyti.

Besikuriant institut par m finansiškai prel. Pr. Juras, pats
pirmas atsi sdamas 100 dol. auk , kun. dr. J. Velutis paaukojo
400 dol. instituto bibliotekos kambario rengimui, kun. D. Kensta-
vi ius paskyr auk 500 Dm. naujoms bibliotekos lentynoms tai-
syti, kun. A. Bunga 200 Dm. bibliotekos baldams sigyti.

Institutas pasiryž s sukomplektuoti kiek galima didesn litua-
nistin bibliotek , nes tokia Romoje labai yra reikalinga. Pada-
ryta jau graži pradžia. Instituto bibliotekos lentynose jau yra
šimtai verting knyg . Ir ia pirmasis geradaris yra prel. Pr.
Juras, atsiunt s instituto bibliotekai per 200 lietuvišk knyg ,
kita geradar — Ona Zinaitien (New Yorkas) padovanojo insti-
tutui Lietuvi Enciklopedijos 25 tomus, kun. Saulius Laurinaitis
nupirko naujausios laidos 10 tom vokišk enciklopedij *Lexikon
für Theologie und Kirche*, kun. dr. J. Petraitis (Memmingenas)
padovanojo enciklopedin 10 stambi tom *Propyläen Weltge-
schichte* veikal , iš Antano Ramanausko (Brooklynas) gauta dovana
— brangus *Aušros* (1883-1885) pilnas komplektas, kun. dr. J. Vaiš-
nora, M.I.C., par pino piln (16 met) komplekt *Tiesos Kelio*
žurnalo ir keliasdešimt kit knyg , mons. Kl. Razminas, mons.
dr. P. Jatulis ir kun. R. Krasauskas žymi dal knyg iš savo asme-
nišk bibliotek yra perdav instituto bibliotekai.

Instituto vadovyb šia proga nuoširdžiai d koja geradariams,
par musiem šį nauj institucij pinigais ir knygomis.

Kita Akademijos veiklos sritis yra leidiniai. Pirmoj eil j buvo
r pintasi 1961 m. rugs jo m n. 1-3 d. Chicagoje vykusiome Aka-
demijos suvažiavime skaityt paskait rinkinio — *Suvažiavimo
Darb* V-to tomo išleidimu. Š tom paruošti spaudai Chicagos
židiny s buvo sudar s redakcin komisij iš kun. V. Bagdanavi iaus,
M.I.C., kun. dr. I. Urbono ir P. Maldeikio. Komisijai atlikus dal
paruošiam darb , tomo redagavimas buvo perduotas Akade-
mijos pirmininkui kun. prof. dr. A. Liuimai, S.J. V-tojo tomo išlei-
dim finansavo L. K. M. Akademijos garb s narys kun. klebonas
Juozas Karalius, paaukodamas tam tikslui 3000 dol. 1964.VI.20 d.

iš j s iš spaustuv s, savo apimtimi V-tas *Suvažiavimo Darb* tomas yra stambiausias iš vis iki šiol iš jusi .

Ilgai užsit s s L. K. M. Akademijos *Metraš io* išleidimas pagaliau jau realizuojamas, netrukus pasirodys ir pasieks narius. Taip pat baigiama spausdinti prof. dr. A. Ku o parašyta kun. A. Staniukyno monografija. Tokiu b du šios Centro Valdybos kadencijos metu bus iš j trys Akademijos leidiniai.

Akademijos darb ir veiklos sri iai priklauso taip pat Dokumentacin s medžiagos apie Lietuvos religin pad ti centro k rimas. Daug kart šis klausimas buvo svarstomas Centro Valdybos pos džiuose, bet jo realizuoti Akademia vis negal jo d l l š stokos. 1962 m. gruodžio 12 d. Centro Valdybos pos dyje, kuriame dalyvavo ir tuomet Romoje es s J. E. vysk. V. Brizgys, buvo pla iai išsiaiškinta ir suderinta Centro Valdybos nuomon organizuojamo Dokumentacin s medžiagos centro (archyvo) klausimu su L. K. Religinei Šalpai r pimu reikalu — rinkti medžiag apie Lietuv ir informuoti vairi krašt spaud apie religin pad t pavergtoje Lietuvoje. J. E. vysk. V. Brizgys kaip L. K. R. Šalpos komiteto pirmininkas užtikrino, kad L. K. R. Šalpa skirs kas m nes po 100 dol. asmeniui, atliekan iam š darb . Centro Valdyba tada sipareigojo duoti tam darbui žmog ir tokiu b du Dokumentacin s medžiagos centr ir informacijos institucij paimti savo žinion ir globon. L. K. R. Šalpos komitetas 1962 m. gruodžio 18 d. paskyr min t param ir nuo 1963 m. sausio m n. Dokumentacin s medžiagos centras prad jo veikti. Per 1963 metus buvo renkama medžiaga ir paruošiami žini biuletiniai. Bet L. K. R. Šalpa 1964 m. vasario m n. nutrauk savo skiriam param ir Dokumentacin s medžiagos centras atsid r kritiškoje pad tyje. Centro Valdyba dar žygi surasti l š . Ji kreip si

Šv. T v , prašydama tam pašalpos. Nors Šv. T vas palankiai pri m prašym ir paskyr vienartin 100.000 lir (maždaug 160 dol.) pašalp ir suteik apaštališk j palaiminim , ta iau ta parama buvo permaža išlaikyti Dokumentacin centr . Tada Centro Valdybos narys mons. dr. V. Bal i nas, daug d mesio ir r pe io skyr s šiam reikalui, m si iniciatyvos sutelkti Amerikoj b rel r m j . Jam pavyko surasti keliolik kunig , kurie pažad jo aukoti šiam reikalui kas m nes po 5 dol. ir tokiu b du palaikyti Dokumentacin s medžiagos centro veikim . Dokumentacin s medžiagos centre telkiamos svarbios žinios ir daviniai pažinti religin pad t pavergtoje Lietuvoje.

5. L. K. M. Akademijos židini veikli a

Akademijos veiklos ir darb lauke veikliai reiškiasi Chicagos, New Yorko, Naujosios Anglijos ir kiti židiniai. Ta iau išsam ir tiksl j nuveikt darb pranešim gal t padaryti tik t židini vadovyb s. ia paduodama tiktai gautos nuotrupos.

P. Maldeikis Chicagos židinio pirmininkas 1963.X.29 Centro Valdybai praneš : «Lietuvi Katalik Mokslo Akademijos Chicagos židiny kurtas 1956 m. gruodžio m. 23 d. Nari šiuo metu tini 39. Iki šiol yra tur j s 22 susirinkimus; 18 iš j buvo su mokslin mis paskaitomis. Centro Valdybos pavedimu, 1961 m. suorganizavo V-j Akademijos suvažiavim .

Židinio susirinkimuose nariai skait šias paskaitas :

1. 1956.XII.23 d. dr. Zigmąs Smilga: *Egzistencializmas*,
2. 1957.IV. 14 d. Aleksandras Plateris : *Livonija ir Kuršas Lietuvos valdžioje*,
3. 1957.VII.5 d. kun. dr. Andrius Baltinis : *Modernusis žmogus ir rezistencija*¹,
4. 1957.X.13 d. kun. dr. Antanas Juška : *Revoliucin epocha 1769-1819*,
5. 1957.XII.22 d. Jonas Rugis : *Socialinio gyvenimo patologija*,
6. 1958.IV. 18 d. kun. dr. Andrius Baltinis : *Pasaul ži ra*,
7. 1958.X.22 d. kun. dr. Jonas Bi i nas, *Mokslas ir mokslininkai Vilniaus Akademijoje*,
8. 1958.XII.7 d. Petras Maldeikis : *Švietimo ir aukl jimo pad tis pavergtoje Lietuvoje*,
9. 1959.III.1 d. kun. Vytautas Bagdanavi ius, M. I. C. : *Milšiaus kraujo filosofija*,
10. 1960.III.6 d. kun. dr. Andrius Baltinis : *Lietuvi kult ros kilimas ir smukimas tremties s lygos*²,
11. 1960.XI. 13 d. dr. Vladas Literiskis : *Žmogaus chromozom aberacija*,
12. 1961.III.26 d. kun. dr. Jonas Bi i nas : *Lietuvos istorijos tyrin jimai Vatikano archyvuose*,
13. 1961.VI. 18 d. dr. Kazys Šidlauskas: *Pozityviosios teis s samprata*,

¹ Paskaita atspausdinta žurnale *Laisv*, 1960 m., 21 nr., 20-30 psl.

² Paskaita atspausdinta *Aiduose*, 1960 m., 97-102 ir 147-157 psl.

14. 1961.XI.19 d. vysk. Vincentas Brizgys : *Bažny ios visuotinio susirinkimo belaukiant*³,
15. 1962.XH.16 d. kun. dr. Jonas Kubilius, S.J. : *Teilhard de Chardin id jos — lyg ir atbaigimas dvasios kovos su medžiaga*,
16. 1963.III.25 d. kun. dr. Viktoras Rimšelis, M.I.C. : *B - ties dualizmas tomizmo sistemoje*,
17. 1963.V.26 d. kun. Vytautas Bagdanavi ius, M.I.C. : *Teilhard de Chardin žmogaus veiksm sudievinimo klausimas*,
18. 1963.X.20 d. Jonas Rugis : *Evoliucijos s voka šiais laikais*.

Neseniai steigtas New Yorko židiny s savo energij skyr VI-jo Akademijos narni suvažiavimui paruošti.

Didelio gyvumo veikl parod Naujosios Anglijos (Bostono) židiny s, kurio pirmininkas dr. J. L. Navickas 1964.VII.20 d. praneš : « Židinio Valdyba nor dama pasitarnauti platesnei lietuvi visuomenei, geguž s m nesio 31 d. Bostone sušauk pirm j vieš Židinio suvažiavim . Šio suvažiavimo tikslas buvo panagrini ti žmogaus problem literat ros ir mokslo šviesoje. Paskait programa buvo tokia : *Žmogus ispan kult roje ir literat roje* — kun. prof. dr. A. Jurgelaitis, O. P. ; *Gyvybinis vyksmas biochemijos poži riu* — dr. B. Baškys ; *Žmogaus esm filosofin s psichologijos šviesoje* — prof. dr. J. Navickas. Suvažiavime dalyvavo apie 30 vairios pasaul ži ros asmen . Kokyb s ir protinio intereso atžvilgiais Židinio suruoštas suvažiavimas buvo labai s kmingas ». Taip pat šito židinio r pes iu, kun. prof. dr. Jurgelaitis, O. P., išvert L. K. M. Akademijos status angl kalb , kurie bus atspausdinti ir pasiusti židiniams, reikalingiems kontaktams su amerikieiais palaikyti. Židinio nariai labai aktyviai dalyvavo ateitinink surengtame simposiуме, surengtame dr. Juozo Girniaus veikalui *Žmogus be Dievo* panagrini ti. 1965.V.16 d. Putliame, Conn., buvo surengtas antras Židinio suvažiavimas. Paskait skait A. Mažiulis tema *Tautotyra ši dien Lietuvoje*. Ateinantis suvažiavimas vyks Worcesteryje, Mass., organizuojamas dr. V. Vaitkaus. Tokiu b du šitas židiny s labai pavyzdingai kult riniai aptarnauja pla i apylink . Eiliniams židinio susirinkimams vietoje patogias patalpas, Akedemijos pirmininko kun. A. Liuimos prašomas, maloniai sutiko duoti Boston College universiteto rektorius Mchael P. Walsh, S.J.

³ Paskaita atspausdinta *Aiduose*, 1962 m., 341-245 psl.

6. Mir usiej i Akademij os nar iai

1956 — 1965.VI.15 d. laikotarpyje Akademija neteko 9 nari :
Arkivysk. J. Skvirecko, m. 1959.XII.3 d.,
Vysk. V. Padolskio, m. 1960.V.6 d.,
Prof. dr. K. Pakšto, m. 1960.IX.11 d.,
Prof. dr. A. Šapokos, m. 1961.III.9 d.,
Dr. J. Leimono, m. 1963.V.4 d.,
Prof. dr. St. Kolupailos, m. 1964.IV.9 d.,
Prel. K. Šaulio, m. 1964.V.9 d.,
Prel. prof. dr. Prano Kurai io, m. 1964.XII. 18 d. (Lietuvoje),
Dr. Broniaus Baškio, m. 1965.VI. 15 d.

Kun. R. Kr asauskas
L. K. M. Akademijos Reikal ū ved jas

Roma, 1965.VI.15 d.

Post scriptum. Bebaigiant spausdinti tom ū , gauta žinia, kad Chicagoje
1965. VIII. 2 d. staiga mir ū prof. Vitas Manelis.